

REDACTIA

Arad, Deák Ferencz-utca Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:

pe un an . . . 20 cor.

pe 1/2 an . . . 10 "

pe 1/4 an . . . 5 "

pe o lună . . . 2 "

N-ri de Duminecă pe an

4 coroane.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-utca Nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și insertiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 509.

Seriozii nefrancați nu se primesc

TRIBUNA

Verdictul dela Nyitra.

Sincer mărturisind, verdictul tribunalului dela Nyitra, dat în afacerea Veszelyovszky, ni-a surprins. Se înțelege, în chip plăcut, ceea-ce nu s'ar putea susține și despre presa maghiară, care de altfel a rămas și ea ulmită.

Intr'adevăr, asta nu s'a mai pomenit: un naționalist, adus în fața vre unei curți cu jurați maghiare, învinuit pentru agitare, nu s'a înfăptuit să scape — de temnița. Ci ne obișnuisem cu gândul, că a merge la Curtea cu jurați nu este de cât un popaz în drumul spre — Seghedin ori Vaș.

Nu se aștepta nimeni să scape Veszelyovszky indeosebi după-ce mai înainte cu abea câte-va săptămâni a fost osândit tovarășul său de luptă Valasek. Ear cine ar mai fi avut îndoială, în privința asta, era destul să urmărească desbaterile dela Nyitra, atitudinea extrem de agresivă a procurorului, și iute îndoiala putea să ia caracterul unei absolute certitudini.

S'a înfăptuit însă și minunea asta. Poate singura care va rămâne de pomina sub domnia lui Tisza, și noi n'avem de cât să ne bucurăm. Pe d'oparte pentru-că e vorba de aliații nostri, pe de altă parte pentru-că ni se dă un lucru atât de rar să înregistrăm: ishânda cumpănelii și a dreptei judecării asupra curentului șovinist primejdios.

Ce a îndemnat adică pe procurorul dela Nyitra să pornească proces?

Curentul șovinist dominant și p'acolo și prin alte părți ale țerii, curent, care după-ce

la alegerile generale din 1901 reușiseră cinci deputați slovaci, a ajuns de tot sălbatic. . . Șoviniștii de p'acolo și-au pierdut adică dreapta judecată și n'au mai știut să facă distincțiune între drept, lege și între dorințele lor neastâmpărate de a reduce, cu ori ce preț, pe adversarul politic. Mai mult încă: e vorba aici de o regretabilă și nepermisă confuziune. Șoviniștii de p'acolo, mari și mici, s'au indentificat cu nația maghiară și cu statul. Ear lupta adversarilor lor politici au considerat-o drept agitație împotriva neamului unguresc și în contra statului ungar.

Așa se esplică faptul, că ni s'a dat spectacolul pe care nici chiar sub Bánffy (pe când la »secția naționalităților« lucra faimosul Jeszensky) nu ni s'a dat să-l vedem: un procuror acuzând pe un deputat dietal pentru-că în vorbirea sa program a îndrăznit să ceară respectarea legii de naționalități, o lege care există și pe care am pute-o cere și dacă nu ar exista; să-l acuze apoi pentru-că n'a arborat steag când a venit în oraș contele Apponyi, acest jesuit care din cauza aberațiilor sale șoviniste a fost înlăturat din președinția Dietei chiar de actualul guvern. L'a năvălăchizat procurorul de stat pe Veszelyovszky pentru-că a îndrăznit să tipărească anunț funebru slovacesc, ear când a trecut fișpanul prin Senic, a vrut să-l bineventeze în limba slovacă. . . Și alte săcături de felul acesta, toate atât de ridicole, de neserioase și de nefondate și nedovedite, în cât jurații într'adevăr au dat o satisfacție nu numai unui nevinovat terfelit pe nedrept, dar prin verdictul lor au făcut cinste justiției, din care păzitorul ei, procurorul, voia să facă o armă politică.

Ear ca să se arate până în capăt slugitor al patimilor politice, procurorul nici după acest verdict nu și-a venit în fire, ci a făcut apelată împotriva verdictului. Ne place a crede că va fi însă respins și astfel se va încheia această epocă de tristă amintire în care naționaliștii slovaci au avut atâtă de pățimit.

Invătățuri se pot trage însă chiar d'acum din acest proces.

Matadorii șoviniști să învețe anume, că ori cât ei își dau silințele să aducă o confuzie în spirite, să întărite pe Unguri împotriva naționalităților, numai pentru a posa ca apărători ai patriei și ai neamului unguresc, — totuși este o margine peste care nu pot să ademenească pe cetățenii respectuoși față de libertățile de cari trebuie să se bucure . . . chiar și naționalitățile din patrie.

Invătătura asta va profita țerii numai în cazul însă, când și guvenul va trage conclusionile ce trebuie trase dintr'un asemenea lucru: pe procurori cum este cel dela Nyitra, să-i transfereze d'acolo, căci șoviniști d'aceștia puși între naționalități numai tulburări fac. Contele Tisza s'a desfăcut de faimosul Kramolin, ajuns fișpan din procuror. Consecuent ar fi să-l îndepărteze și pe Schlodetzky, care este și el după chipu și asemănarea lui Kramolin. Căci să ne creadă nobilul conte: un procuror de aceștia în alergare după merite patriotice, strică mai mult relațiilor cu naționalitățile de cât ar putea drege zece ministri cu minți.

Pentru-că nu cu rechisitori violente se poate rezolva chestia naționalităților!

PAGINI INEDITE DIN VASILIE ALEXANDRI.

MARGARITA.

I.

În una din serile ernii dela 1850, palatul X din orașul Iaș era luminat ca pentru o serbare mai deosebită. Toate ferestrele străluceau pe întunecata lui față și trecătorii din strada mare zăriau înăuntru un mare număr de dame și cavaleri intrând în valuri de lumină. Un lung șir de calesce elegante se opriră una după alta la scară, și din ele se coborau alte dame și alți cavaleri întârziți, cari se suiau repede la rîndul de sus în sunetul armonios al unui orchestru și intrau apoi în salonul cel mare al palatului.

Acea sală ornată cu oglinzi nalte cât păreții și cu lăzi de portocali de-a lungul colonadelor de marmură ce susțineau galeria musicanților; acea sală, zicem, cuprindea în sine-i tot ce poate încânta privirile și închipuirea: anelele parisiene de gustul cel mai perfect, brilianturi strălucitoare, flori exotice, policandre numeroase de bronz aurit și mai cu seamă figurii tinere, frumoase, vesele și mult adimienitoare. Toate aceste formau un tablou magic.

Focurile petrelor scumpe se uniau cu razele scânteitoare ale ochilor; parfumul îmbătător al florilor se înălța în văzduh cu armonia orchestrelor, și lumina candalebrelor se revărsa ca un val de aur pe frunțile, pe brațele și pe umerele albe ale damelor. Strălucita era într'adevăr acea adunare, căci venise să asiste la cu-

nunia celei-mai frumoase flori din aristocrația Moldovii, a domnișoarei Margarita X.

În așteptarea acelei serbări, damele așezate pe canapelele de jur împrejurul salonului vorbeau cu cavalerii de frunsețele miresei și se pregăteau vesel pentru balul ce era să urmeze după ceremonia nuntii. De-odată ușele unui alt salon mai mic se deschiseră și Margarita, întovărășită de maica sa, se arată în toată pompa toaletei de mireasă și în toată mărețea ei splendoare. Damele se sculară repede ca să o vadă mai bine, iar cavalerii adunați grămadă în fața ei, se închinară ca dinaintea unei tinere regine. Un lung fior de uimire trecu prin inimile tuturor.

Margarita și cu maica sa, după o scurtă oprire, se îndreptară către ușa din fund care ducea la capela palatului. Ajungând însă la acea ușă, copila se opri și se îngălbeni la față, dând cu ochii de un tiner, care galben ca și dînsa, i-se înclină profund pentru-ca să-și ascundă turburarea. Această scenă mută, ce cuprindea un mister adânc, trecu nevăzută de nimeni, și mireasa, urmând după maică-sa, care o trăgea de mână, eși din salon. Damele și cavalerii se îndreptară în grabă spre capela unde era să se celebreze cununia, ear tinerul, rămas singur, căzu pe un jilț cu inima zdrobită de o crudă suferință; ochii i-se umplură de lacrimi și moartea i-se păru ca o binefacere dumnezească.

După o oră societatea se întoarse în salon, felicitând pe socrii și pe tinerii însurați după vechiul obicei. Socrii, plini de bucurie, și noul

însurat, glorios de fericirea lui, mulțumea în dreapta și în stînga, pe când Margarita se ținea de o parte, în tăcere, ca o statuă de marmură albă; numai ochii săi dădeau încă semne de viață prin două lacrimi dureroase în care se reflecta veselia adunării.

Tinerul de care am vorbit și pe care îl vom numi Alexis, se apropie de dînsa și îi zise cu glas uimit:

— Dați-mi voe, doamna mea, să adaug și eu felicitările mele pe lângă toate complimentele câte ați primit în astă-seară. Toți v'au adresat urări de fericire, eu vă doresc împlinirea dorințelor ce ați avut neconținut de a călători în Franția și în Italia.

Margarita privi la tinerul ce-i grăia cu o căutătură lungă și întristată: apoi zise:

— Primit-ați un buchet de flori?
— Dar; mi l'a dat domnul M. . . bărbatul d-voastră, când am intrat în salon.

— Și v'a spus că-i din partea mea?
— Nu.

— Acel buchet l'am compus eu însu-mi pentru d-voastră; adăugă ea, roșindu-se pe obraji.

— Și eu mă jur să-l păstrez toată viața mea ca un suvenir neprețuit! . . . răspuse Alexis care se retrase încet, strângând la peptu-i un mic buchet de flori de trandafir, de violete și de rezedă. Din cea-mai adâncă desperare, el trecuse pe loc în cea-mai mare bucurie.

— Mă iubește gândi el, mă iubește! Ah! De-acum nu-mi pasă de suferinți, nu-mi pasă de moarte! mă iubește Margarita!

Numai nemțește. In adunarea consiliului comunei din Biserica-Albă, care s'a ținut în Ianuarie, Johan Lutz l-a interpellat pe primarul, că de ce se iau protocoale despre hotărârile corpului municipal, în limba maghiară, pe când statutele orașenești dictează altcum. Orașul are dreptul — zice el — la limba germană, căci el plătesc funcționarii.

Primarul Fronius a răspuns că vicișpanul pretinde ca protocoalele și toate decisiunile să i-se înainteze în limba maghiară

— Nu există lege nici ordinație ministerială, care să scoală din vigoare statutele primite de oraș; ear după statute limba oficioasă a orașului precum și limba folosită față de cetățeni e cea germană — răspunde Lutz.

Sfârșitul interpelației a fost, că s'a hotărât să se formuleze de acum înainte toate protocoalele și decisiunile numai în limba germană.

Lupta în comitate.

Congregația dela Dej. — Bravura fruntașilor români. — Fișpanul conte Bethlen.

Lupta pornită mai zilele trecute în congregația de instalare din Dej a avut urmări îmbucurătoare. Dr. Mihali nu zadarnic și-a ridicat atunci cuvântul — românește, ci eată, ceea-ce n'au vrut să tolereze atunci șovinistii a se vorbi românește — a fost silit să recunoască noul fișpan, contele Bethlen.

Eată, într'adevăr, telegrama pe care am primit-o aseară :

Dej, 29 Ianuarie.

In ședința de azi bărbăția fruntașilor români a dus la izbândă dreptul limbii românești. Insușit fișpanul, contele Bethlen, ori cât nu le plăce șovinistilor încarnați, a fost silit să recunoască dreptul Românilor de a vorbi în congregație în limba lor maternă. A cerut deci ca oratorii români să fie ascultați în liniște.

Aprobat de toți Români, dr. Alexandru Vaida Voevod într'o însuflețito vorbire face

un viu tablou de nedreptățile ce sufer Români și motivează cu puternice argumente de ce nu pot vota încredere guvernului lui Tisza.

Trimitem călduroase salutări fraților noștri dela Dej pentru bravura ce desvoltă în lupta națională. Nainte numai și izbânda finală va trebui să sosească.

Procesele noastre.

Tot respectul procurorilor d-lui conte Tisza. Lucrează cu un aparat ș'o febrilitate cum nu s'a mai pomenit.

La 7 Ianuarie n. a apărut adică «Tribuna» arădană, care sub acest titlu aducea un articol de fond. Ear azi, Sâmbătă 30 Ian. prim-redactorul nostru Russu Șirianu a și fost ascultat de judele de instrucție din Arad. N'a mai fost citat și la căpitania orașului, cum se face de regulă la inițierea acestor fel de procese, ci d'adrechtul la judele investigator.

Ear ca să nu se poată zice că-i purtat de geaba pe la palatul Justiției, redactorul nostru responsabil a fost ascultat și-n alte două procese, pentru alte două articole, apărute în «Tribuna Poporului» din luna Decembrie...

Nici două luni n'a lăsat să treacă procurorul, ba un singur număr și cel dintâu din «Tribuna», fără să ne arate deosebita d-sale simpatie.

Asta ne onorează.

Și-l onorează și pe dl procuror, căci într'adevăr, așa de lute să fie pus la cale un proces politic de presă, nu s'a mai întemplat nici chiar sub Bánffy, care avea o anume «secție» pentru asemenea daraveri.

Dacă dl Tisza ar fi așa de espedient și în regularea celorlalte afaceri — poate mai grabnice — ale țării — ar fi un ministru minune.

Pe când Alexis improviza în sine acel monolog poetic și naiv, pe care toți inamorații îl repetază de când există amorul, domnul M. îl observă de departe și zîmbea vîzîndu-l rătăcind prin salon ca un om, ce nu ar avea conștiința de sine. El veni în fața lui, îl atinse cu mâna pe umăr și îi zise glumind :

— Trezește-te, poetule, și te coboară pe pământ din regiunile lumii ideale, căci balul o să înceapă în curînd.

Alexis tresări la glasul ce-l apostrofa și rămase puțin turburat; însă dl M. luându-l de braț, începuse a se plimba cu el prin mijlocul salonului, în urmă a glumi asupra naturii fantastice a poeziilor, pretinzînd că ei sînt vînturi de visuri nebune și de rime nebune. Dl M. cultiva cu destul succes soiul acel de spirit francez, care se introdusese în societatea Iașilor și care consistă întru a face jocuri de cuvinte și calambure.

— In adevăr, observă Alexis, lumea ne crede pe noi, poeții, cam nebuni, fiind-că noi vedem lucrurile printr'un vîl magic ce le înfrumusează; însă nu mergem cu nebunia până la gradul de-a nu recunoaște defectele și ridicolele societății.

— Nu mă îndoesc despre aceasta, însă mărturisesc că dacă societatea are unele părți urite și blamabile, ea posedă și avantagiuri de o mare valoare.

— Care? întrebă Alexis, oprindu-se lângă una din coloanele galeriei.

— Poeții de talent ca d-ta, amici sinceri a mine și mai cu seamă ființi îngerești ca

Margarita. Privește cât e de frumoasă sub cununa ei de peteală. Ce asemănare poetică ai putea găsi pentru ea? Un înger încoronat cu raze de soare? Un crin zimbitor sub roua dimineții? Un . . . urmează d-ta care ești poet. Căci eu nu mă găsesc nimica.

— Nici eu, spuse Alexis, privind cu admirație pe Margarita în mijlocul amicilor sale.

— Cum? Musa d-tale îți face infidelități? întrebă dl M. rîzînd.

— Musa mea, am obiceiul să o culc frumușel acasă, când mă duc la baluri.

— Și ea doarme în tot timpul cât ești absent?

— Doarme dusă pe cealaltă lume.

— Bună casă ți-estă împreună! Am să spun Margaritei istoria musei d-tale și chipul ce ai descoperit de a trăi cu dînsa în bună armonie.

— Cred că nu ai de gând a întrebuița cu doamna M. același sistem?

— O! nu, nu încă . . . mai târziu . . . vom vedea. Inșă, spunem în toată sinceritatea ce ai face în locul meu, dacă te-ai fi însurat d-ta cu Margarita?

— Eu? întrebă Alexis tulburîndu-se . . . nu înțeleg . . .

— Vreau să zic, cum ai urma în timpii cei dintâi ai căsătoriei?

— Aș urma moda engleză; adică mi-aș lua soția la fînitul balului, m'aș sui cu dînsa într'un cupeu de voiaj și m'aș duce întins la Neapoli sau aiure, pentru-ca să-mi petrec luna numită de francezi luna de miere. Astfel aș realiza un vis plăcut al d-nei Margarita și . . .

— Cum? ai petrece pe drumuri zilele cele dintâi ale fericirii, casnice? O! poet, poet,

Lengyel Zoltán despre dreptul electoral.

Cunoscutul deputat kossuthist, Lengyel Zoltán, care a ieșit acum din partid din cauză că ceilalți nu aprobă obstrucția ce face, a scris zilele acestea o broșură, intitulată «Despre politica de partid independentă».

La pag. 41 a acestei broșuri scrie un capitol despre lărgirea dreptului electoral.

Intre altele, scrie :

„Kossuth Lajos a sistat prerogativele. Noi, urmașii săi, nu putem ca prerogativele noastre să nu le împărțim cu toți cetățenii patriei.

Trebuie să ștergem deci din program punctul în care se cuprinde cu drept electoral să se dea numai celor-ce știu să citească și să scrie ungurește.

Restricțiunile de acestea nu au îndreptățire.

Știința de a scrie și citi nu este un criteriu nici al maturității politice nici al sentimentului maghiar. Sunt mulți Unguri buni, care nu știu să scrie și să citească, dar vorbesc și simt ungurește și sunt independenți și materialiste. Sunt apoi de cei care știu să scrie și să citească ungurește, dar nu vorbesc bine ungurește nici nu simt ungurește. . .

Dacă vor vedea toți, că în țeara aceasta domnește principiul dreptului d'opotrivă penru toți, a dragostei și egalei aprecieri și maniere, se va alipi de acest popor mai mult când îl va arăta că-l prețuește, de cât atunci când îl despoiem de drepturi.

Punctul acesta din program nici drept, nici liberal nici practic nu este.

Nu e drept pentru-că nu e permis să presupunem despre naționalitățile din patrie că nu-s patrioți buni. Slavă Domnului, nici nu este adevărat aceasta. Dacă li-am despoia însă de drepturi, poate că așa s'ar întempla. La tot cazul s'ar alimenta nemulțumirile și agitațiunile.

Nici supremația unei rase nu se poate câștiga și susține prin răpire de drepturi, nici rasele străine nu se pot contopi ori câștiga prin măsură de drepturi provocată amărăta și reacție.

Se vede însă că Francisc Kossuth vrea să fie mai extrem de cât Lengyel. . . Îi dă mâna: el se alege la Czegléd. . . Să-i vedem însă pe Barta Ferencz, Szatmári Mór și alți kossuthiști care s'au ales cu voturi românești; o să mai susțină acest rușinos punct din programul kossuthist?!

poet! Ești sublim! Mă duc să te spun Margaritei.

Zicînd aceste, dl M. aleargă rîzînd lângă juna lui soție, și începu cu ea o convorbire, în vremea căreia aruncau priviri deosebite asupra lui Alexis, el cu o expresie sardonice și ea cu o expresie de jale adîncă.

Semnalul balului se dete; orchestru prelude prin un vals nou de a lui Strauss și mai multe perechi de dame și cavaleri se repeziră vesel în vârtejul danțului. Margarita, obligată de-a începe balul, făcu de două ori jurul salonului, strînsă la peptul bărbatului său. După vals veni un contra-danț. Margarita avea astădată pe Alexis de cavalier; amândoi însă erau înneastîmpăr sufletesc atât de mare, încât mâinile lor tremurau; lor li-se părea că toată lumea îi observă cu maliție și că citia în inima lor. După o figura, ea zise lui Alexis :

— Adevărat că ești decis a pleca din țară?

— Adevărat.

— Și pentru mult timp ai de gând să te depărtezi?

— Pentru mai mulți ani.

Ea coborî ochii și după o scurtă tăcere întrebă ear :

— Când ai hotărât să pleci?

— Peste două luni, la primă-vară.

— Ai să petreci vara în Paris?

— Nu cred, fiind-că voi merge negreșit la Londra ca să vizitez palatul expoziției universale, și afară din Engliera poate că mă voi înbarca pentru-ca să mă duc în America.

(Va urma).

SITUAȚIA.

— Revisiunea regulamentului. —

M. Sa nu vine la Budapesta. — Recrușii. — Serata ministrului președinte. — Ce-o fi?

„Măne tare“ atât de des amintită, după cum se vorbește, în luna viitoare se va pune totuși în acțiune. Planul ministrului președinte Tisza e, dacă obstrucția va dura și după terminarea delegațiilor, să prezinte fără amânare un proiect de revisiune a regulamentului, în care va cere următoarele modificări:

Votări nominale numai asupra proiectelor de legi se pot face

Durata ședințelor, Dieta o fixează zi cu zi, după cum va cere trebuința.

Proiectul acesta este ultima rațiune, pe care Tisza a amintit-o în ședința de Joul. E probabil că ministrul-președinte va prezenta modificarea regulamentului în formă de propunere înaintea ordinii de zi și după ce în sensul regulamentului la aceste propuneri nu pot vorbi decât 4 oratori, nu se va provoca o discuție mai mare.

Maiestatea Sa Monarchul era așteptat pe începutul lui Februar, să-și înceapă sejourul în Budapesta.

Se telegrafiază însă din Viena, că Maiestatea Sa, și-a schimbat programul și nu va veni nici de astădată la Budapesta.

La sfârșitul ședinței de ieri a Dietei, deputatul Lovász Márton a adresat următoarea interpelație ministrului de honvezi: Are cunoștință ministrul de honvezi, că în Sopron, cu toată asprimea timpului de iarnă, au fost provezuți cu haine de vară rezerviștii chemați la arme în Ianuarie. Dacă are, este dispus a pedepsi atari barbarii?

Ministrul Nyiri a răspuns, că n'are cunoștință și cazul acesta îl ține cu neputință. Va face cercetare și dacă se va adevăra cazul, își va ști datoria.

Își ține de datorință — continuă ministrul — ca să folosească și acest prilej spre a soma opoziția: să înceteze lupta în contra proiectului de recrușii. Aceștia sufer pentru obstrucție. Dacă ar vedea obstrucționiștii peleginagiul familiilor la ministerul de honvezi, dacă ar vedea rugămintele și suferințele, ar fi imposibil să nu dea posibilitatea d-a lăsa acasă pe susținătorii de familie.

Ministrul președinte contele Tisza István, în 31 I. c. va da o serată reprezentatională, la care este invitat întreg parlamentul. Cinci deputați însă totuși n'au primit invitare. Aceștia sunt: Ugron Gábor, Makkai Zsigmond, Gabányi Miklós, Eötvös Balint și Kubik Béla. Desconsiderarea lui Kubik își are explicația, într'o polemică personală dintr'o ședință a Dietei, când Kubik a zis, că își va ține de noroc a veni cât mai puțin în atingere cu ministrul președinte, chiar și în — viața privată. A bătut la ochi, că Lengyel Zoltán, acest *diabolus rotae*, a căpătat invitare. Spiritul de distincție fină ce-l caracterizează pe ministrul președinte, a găsit și aci forma: Lengyel n'a fost invitat în calitate de deputat ci de ziarist.

Ce-o mai fi acum? Asta este stereotipa întrebare.

Partidul liberal speră, că vorbirea de ieri a ministrului președinte nu-și va pierde efectul și că obstrucționiștii vor pune capăt nefastei lupte.

Grupul Szederkényi și un fragment dintre poporall au dat însă din nou lozincă: Luptă până la cuțit! Nu desarmăm!

După-cum ni-se telefonează din Budapesta, partidul liberal a respins propoziția deputatului Smialovszky pentru o consultație a partidului asupra împăcării.

Asta a produs consternație între discidenți.

Ancheta lui Berzeviczy.

Ziarele maghiare aduc toate amănunte despre ședința dela 28 c. ținută de inspectorii școlari chemați la Budapesta să se consulte cum să îndrepte învățământul public în țeară.

Discuție animată a fost în jurul chestiei sulate de inspectorul dela Arad: să subscrie ori nu inspectorii diplomele de învățători confesionali dacă acestea nu sunt tipărite și scrise conform ... ideii... Adică și unguerește!

După multă filosofare, secretarul de stat Zsilinszky, care presida, a declarat scurt și cuprinzător: nu!

Inspectorii pe viitor nu vor subscrie deci decât diplome *paralele*. Adică să fie și în unguerește, nu numai în limba respectivului institut confesional!

Ideia-i mântuită.

Rămâne să vedem însă ce va zice reprezentanța noastră superioară bisericească: va primi fără nici o protestare ceea-ce hotărăște această anchetă înțeleaptă, ori va deschide Statutul-Organic și se va provoca la articolul care garantează limba noastră maternă în școală și biserică?!...

Revolta dela G. Orșova.

M. Oșorheiu, 28 Ianuarie.

Astă toamnă, în luna Septemvrie, cu ocazia unei comasări, sătenii din G. Orșova s'au sculat asupra „domnilor“ cari veniseră să pună în posesie pe „domni“ (unguri) căror, așa credeau sătenii, li s'a făcut hatâr în paguba satului. Și i-au pus pe fugă pe domni ear candidatul de avocat Kelemen Károly, mai greu de fugă, a fost și bătut.

Din cauza aceasta 34 țărani au ajuns pe banca acuzăților și procesul a ținut de Lună până Sâmbătă.

Acuza a susținut-o procurorul conte Lázár Miklós, care față de 8 inși a abandonat acuzaarea ear pe ceilalți a cerut să fie pedepsiți pentru ațâțare contra autorităților, bătaie și rănire.

Tribunalul era presidat de Bodó Sándor ear apărător a fost d. Dr. Enea Draia, care și-a achitat acest rol în chip atât de strălucit, în cât și procurorul i-a făcut complimente ear ziarele „Közérdek“ și „Székely Lapok“ din loc de asemenea recunoaște merite și capacitate distinsului avocat.

Marele proces s'a terminat cu osândirea a 22 acuzați, dintre cari Bloos Abrahám, și Máthé László au fost osândiți (ca instigatori) la câte 6 luni, Bloos Sándor la 10 luni temniță. Nicolae Dumbravă, N. Moldovan și Iosif Orban, cari au bătut rău pe Kelemen, au primit câte 1 an; D. Gligor care a rupt protocolul primit 9 luni ear ceilalți câte 2 și 4 luni temniță.

Apărătorul dr. Draia a apelat cerând reducerea pedepselor.

Retragerea Papei.

Declarația lui Goluchovszky. — Colegiul de Cardinali. — Etichetă supărătoare. — Din Vatican.

Contele Goluchovszky declarase în zilele trecute și pe cale publică, că în conclava alegerii de papă într'adevăr Austria s'a folosit de dreptul său de veto contra cardinalului Rampola. Acest protest a avut rezultatul că s'a ales de Papă Pius X. Dacă cardinalul Pugina n'ar fi înaintat veto în numele lui Francisc Iosif, abea s'ar fi gândit conclava la patriarhul din Veneția.

Cardinalii se sfătuiesc cum să pună stavilă pe viitor la asemenea ingerinte, și

în zilele trecute a a înaintat Papei o decisiune ca să o subscrie.

În această decisiune se cuprinde *sistarea dreptului de veto*; o asemenea decisiune n'are însă putere retro-activă, și nu e sigur dacă va deveni vr'odată statut; — dar e sigur, că dacă Pius al X. o subscrie, aceasta ar fi introducerea retragerii lui. Așa zicând, însuși el și-ar condamna alegerea protestând contra procedurii pe baza căreia a ajuns în tronul papal.

Din Vatican se vestește în mod tot mai hotărît, că blândului și bunului Pius X domnia papală îi e o tortură perpetuă. N'a aspirat la glorie și îi e spre greutate. Frații îl deplâng și tem pentru sănătatea lui și prin toată Roma se vestește că Papa sau va muri sub torturile domniei, sau se va retrage... Toți cari în zilele trecute au fost în audiență la Papa, sunt de opinia aceasta.

Se vorbește că pe când se învedera alegerea lui în conclave, s'a întors către cardinalul Ferrari și-i șopti implorator:

— E cu neputință să mă alegă pe mine. Nu voi să fiu ales. Nu mă pricep la guvernare; nu cunosc limbă; am oroare de temniță, mie mi trebuie aer...

Papa se sufocă în captivitatea din Vatican. Din zi în zi îmbătrânește, și cei din prejurul lui se tem că într'o zi îl vor găsi adormit pe veci.

Ținuta lui nehotărâtă, neliniștește pe cardinali și produce mare nemulțămire între guvernatorii din Vatican. Cu ocazia congresului din Bologna, și-a dat bine cuvântarea asupra activității creștinilor democrați; — și curând după aceea a admoniat în scris hotărârile congresului. Și-a publicat ordinațiunea referitoare la reforma muzicii bisericești și nu peste mult și-a retras-o.

Se zice că s'a întristat mult, când camerierul lui i-u adus la cunoștință că papa trebuie să se țină de etichetă și nu poate să bea nici un pahar de marsala în societatea unui vechiu prietin. Îi esasperează că nu poate avea pe nimeni la masă...

Și acum lupta asta de veto l'a umplut de groază, și chestia e cu atât mai amenințătoare, de oare-ce sf. colegiu a adus unanim această hotărâre, numai asupra formei cum să se facă această hotărâre sunt opinii diferite. Cardinalii dau mereu zor ca papa să declare ștergerea dreptului de veto și sunt cardinali, cari pretind escomunicarea cardinalilor, cari vor susține dreptul de veto.

Subscrierea, dela care e imposibil să se retragă, va fi subscrierea propriei lui sentințe.

Un credincios al papei, recomandă: să șteargă Pius al X dreptul de veto dar tot odată să stabilească un drept de veto preventiv, ceace ar consta în aceea, că la 10 zile după moartea papei, marile puteri să-și exercite dreptul înainte de a se întruni conclava și aceste proteste să fie discutate înainte de a purcede la alegere. Acest drept să nu fie numai al Austriei, Franciei și Spaniei, dar al tuturor puterilor care ar fi în legături diplomatice cu Sf. Scaun.

NOTE POLITICE.

Dreptul de întrunire. — Emigrările — Dl Tisza și noi. — Procesele naastre.

În al 37-an, a vieții constituționale am ajuns acolo, că în auzul parlamentului și al țării, să se confişte *dreptul de întrunire*.

„Nu mă vor reținea nici un fel de adevăruri generale“ a zis domnul Tisza care cu câte-va zile mai înainte vărsa lacrimi și roae, pentru constituția primejduită, pe care s'a angajat s'o salveze. Și acum, că a ajuns la putere, calcă în picioare constituția, nimicindu-i cea mai puternică garanță a ei: libertatea întrunirilor. O face asta într-o vreme, când toate țările moderne, nu numai respectă, dar proteg chiar dreptul de asociare și întrunire, pentru-că conducătorii statelor moderne s'au convins, că asta e calea cea mai sigură, că progresul și preferențele sociale, fără mai mari sgușduri, să fie puse pe calea dezvoltării normale.

Căci progresul nu poate fi oprit în mersul său ascendențial cu nici o putere, cu nici o „mână tare.“ Pedecel i-se pot pune, dar acestea-l pot scoate numai din ogaș, nu însă a-l opri în loc.

Mai este apoi ceva, care dovedește că dl Tisza nu e absolut în curat cu caracterul mișcărilor socialiste. În toate părțile, unde aceste mișcări au degenerat în turburări a ordinii publice, au existat cauze obiective, nemulțumiri juste ale poporului. Vina în tot locul a fost a organelor d-sale și nu a agitațiunii. Acele desordine au fost urmările faptelor și nu a vorbelor.

Am în mână statistica emigrărilor din anul trecut. Văz, că cei mai mulți au emigrat din părțile de nord ale țării: Slovaci. Poporul acesta, autohton a părăsit mai ales pământul țării sale, căutându-și fericirea în alte părți. Ce l-a mânat oare, după atâtea veacuri de viațuire pe aceste plaiuri, s pornească a-și căuta altă patrie? Slăbitu-s'a în el dragostea de glie, ori miseria i-a făcut și lui viața insuportabilă? Miseria? D'apoi ce să credem despre o țeară, care nu poate satisface nici minimele exigențe de viață, ale țeranului slovac? O țeară care nu poate satisface nici aceste exigențe, prin urmare nu poate acorda nici condițiunile unei vieți din cele mai primitive, o țeară ca asta nu spre îngrunare ci legi spre înlesnirea emigrării trebuie s'aducă.

Semnele arată, că emigrarea va da acum înapoi. Să nu se creadă însă asta drept efect al măsurilor legislative, cu atât mai puțin al îmbunătățirii referințelor economice ale țării. Nu. Nici una nici alta n'are nici un merit, dacă în viitor datele statistice ale emigrării vor fi mai mici. Statelor-Unite li-se poate mulțumi, cari vreau prin legi să restrângă invazia din Europa.

Tare ni-e frică însă, că începându-se a se simți efectul acestei noi orânduiri a Statelor-Unite, guvernul unguresc va ajunge în situația, încât singur va trebui să caute vre-un continent, de pe care nu s'a oprit încă *hungaricul*.

Din Budapesta ne vine vestea, că Dl Tisza într'un cerc de deputați și-a dat espreșia nemulțumirii cu Românii arădani, cari l-au primit cu atâta căldură, ear acum îl combat cu atâta violență, încât s'a văzut silit a face „Tribunei“ trei procese de presă.

Mulțumim dlui Tisza, că în mijlocul atâtor grigi mari ale țării și a obstrucției, își aduce aminte și de modestia noastră, fie chiar așa, în legătură cu câte un proces, dar greșește dacă crede, că combaterea violentă e îndreptată în contra persoanei sale.

Nu, nu-l combatem pe dl Tisza, combatem *sistemul care nu s'a schimbat*, și în asta nu ne vom lăsa terorizați, ori-cât politica „de mână tare“ la noi își caută terenul de validitate.

Am recetit cele trei articole ale noastre, înscrinate de procuratura din Oradea-mare. La sfârșit, ne-am întrebat: De ce tocmai asta? De ce nu celelalte?

N'am putut altfel deslega chestiunea decât cu generozitatea dlui Tisza, că n'a vrut să ne facă decât 3 procese, căci altfel putea să ne facă nu 3 ci 300 ori toți articolii pentru cari n'a intrat încă prescripția.

Preotul și poporul.

P. C. Sa Vicarul V. Mangra a trimis de sfintele serbători un circular preoților de pe teritoriul consistorului din Oradia. Dăm din această circulară următoarea parte instructivă și interesantă:

Preoții bătrâni nu aveau școli, nu știau carte sistematică, dar cultura inimii sau frica lor de Dumnezeu, care o învățau din cetirea cu sînguință a cărților sfinte, evlavia sau pietatea și respectul cu care sevrșeau toate serviciile bisericesti îi făceau să fie ascultați, respectați și stimțați de popor. O carte bună de învățături religioase și morale, d. e. „Mărgăritul“ lui Zlatoust* (Ioan gură de aur) umbra din mână în mână, de la preot la preot cetindu-o, și recetindu-o pentru luminarea și perfecționarea lor în duhovniceasca dirigătorie a preoției.

Pe un exemplar din „Mărgăritul“ lui Zlatoust ni-au rămas însemnările preoților după vreme, drept dovadă de zelul și dragostea lor la citirea cărților folositoare, precum: dela Popa Ioan din Cărășeu „când a fost comisie la Oradia-mare“ anii Domnului 1756*); Zaharie Moga din Forosig, paroch în Cheșe, (1823—1832) cere pe Dumnezeu „să ierte păcatele celor ce primesc această carte ce se zice Zlatoust, Dumnezeu să ierte păcatele celui ce a tipărit și a celui ce a cheltuit pentru dânsa“; preotul Solomon Popoviciu din Miheleu în trei rânduri, (1831, 1850 și 1862) a cetit această carte, însemnând că „cu totul e lumină sufletului și cine nu o va crede să fie anathema (lăpădat)“; Moise Mangra, preot tot în Miheleu scrie (1851) că n'a cetit pre Sfântul Zlatoust de când l'a citit la popa de Oșand în vîrstă fiind ca de 15 ani, și mulțumește lui Dumnezeu că l'a învrednicit a ceti „aceste sfinte și umilite învățături mântuitoare de suflet avîndu-le cineva întru inima sa“; preoții Petru Popoviciu (1837) din Rippa, Ioan Popoviciu (1838) din Valea-mare și Ilie Popoviciu (1854) din Petigd încă au cetit „această vrednică și folositoare carte“; au cetit-o și învățăorii ca Ioan Damșe din Coțeletiu, învățător în Cheșe (1840), Teodor Papp, învățător în O.-Hodiș (1854), cari au fost în urmă, preoți foarte vrednici.

Dorind, on. prețime după exemplul bătrânilor *că așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, că văzînd ei faptele voastre cele bune să mărească pe Tatăl nostru cel din ceruri*, acest Consistoriu, pe lângă susținerea dispozițiilor cuprinse în circularul de sub Nr. 561 Pres. din 14/27 Martie 1892 se simte îndemnat a da următoarele îndrumări:

1. Fie-care preot să învețe poporul îndreptat păstoriei sale în Dumineci și serbători, prin predică sau vorbiri acomodată în biserică și afară de biserică, la ocaziuni potrivite. În scopul acesta preoții sunt dator să a-și procura pentru cetire și perfecționarea lor, opuri și scrieri teologice de cuprins dogmatic, moral, reviste bisericesti și în deosebii cărți de predică.

2. Fie-care preot să sevrșească toate serviciile bisericesti după tipic, cu zel și cu evlavie, atât cele publice, cât și cele particulare la casele parochianilor, să cerceteze pe cei bolnavi, să mîngăie pe cei întristați.

3. Bisericile cu sfintele cărți, sf. vase și sf. odăjdii să le țină în ordine și în curățenie, așisderea și ținirimele sau locurile de odihnă a celor adormiți în Domnul; să îngrijească cu edificarea și zugrăvirea bisericilor, cum și sfintele icoane să fie după ritul bisericeii ortodoxe.

4. În relațiunile cu păstoriții să se ferească de a provoca certe, neînțelegeri și scandale; ear în funcțiunile religioase, în adunările publice și în atingerea cu autoritățile bisericesti și civile să se poarte și să se prezenteze conform cu caracterul tagmei preotești, cu bună cuviință și cu demnitate, totdeauna în uniforma preotească, în reverență.

5. La finele fie-cărui an și până la 1 Februarie anul următor preoții au să facă și să susțearnă pe calea Oficiului protopresbiteral raport detaliat despre activitatea lor păstorală și predicatorială, arătînd starea în care se găsesc bisericile parochiale și ținirimele, starea religioasă și morală a poporenilor, mișcările sectare, proselitiste, socialiste, ori alte mișcări și curente, care se vor fi pornit în contra bisericeii, precum și mijloacele ce au aplicat și rezultatele ce au obținut în combaterea și respingerea acelor.

6. P. T. D. protopresbiterii sunt îndatorați a controla toată activitatea pastorală a preoților submanuați, încurajînd pe cei buni, ajutînd pe cei mai slabi și fără esperință prin instrucțiuni și sfătuiri părințești; a controla starea bisericilor parochiale, ordinea și curățirea acelor, cărțile bisericesti la serviciile divine, care se găsesc și care lipsesc la biserică; ear până la 1 Martie în fiecare an, vor subșterne aici rapoarte speciale despre executarea acestor dispozițiuni, la care vor alătura rapoartele preoților despre activitatea lor în cursul anului prēmurgător, pentru ca la rëndul său Consistorul să-l poată aprecia și distinge pe cei zeloși și meritați, după vrednicia și faptele lor.

DIN ROMÂNIA.

Congresul băncilor populare. Duminecă s'a deschis în orașul Focșani primul congres al băncilor populare, oficiindu-se mai întătu un Te Deum, la catedrală și la care au participat, toți congresiștii dimpreună cu dl ministru Spiru Haret. După oficierea Te-Deumului, toți au plecat la sala teatrului Lupescu, unde dl Spiru Haret, a salutat primul congres al băncilor populare. Mulțumește tuturor celor ce au binevoit a participa și termină propunînd a se exprima M. Sa Regelui, sentimentele de simpatie ale congresiștilor, prin o telegramă. Dl I. G. Duca, sub-directorul băncilor populare, ține apoi o conferință arătînd nevoia din care s'a iscat băncile populare, arată cum înainte țeranii nevoiași erau spoliați de cămătari și cum astăzi băncile populare dau veditate foloase. Vorbește apoi de casa centrală, arătînd că ea este un mare bine pentru băncile populare. După amiază la ora 2, ședința s'a redeschis, sub președința d-lui Spiru Haret. Au vorbit d-nii Zanna, tratînd despre administrația băncilor populare și dl Brătianu, despre tovărășiile sătești. Mai vorbește dl Scănteie (Tutova) și ședința se redică la ora 7 jum. Seara a avut loc o serbare în sala teatrului, dată în onoarea congresiștilor.

Din străinătate.

Crisa din Anglia. Campania protecționistă ce se duce de Chamberlain cu atâta energie, și chiar cu multe șanse, ne rezervă multe surprize.

În primul rînd, avem metamorfosarea președintelui de consiliu Balfour, dela o politică diametralmente opusă, la ideile protecționiste ale fostului ministru al coloniilor.

Schimbarea aceasta a dlui Balfour, care s'a manifestat în ultimele discursuri ale promierului englez și prin favoarea ce a acordat candidaților, partizanii ai lui Chamberlain, în toate alegerile parțiale pentru Camera Comunelor, a avut drept rezultat o a doua scisiune în sînul Cabinetului, după prima și sgomotoasa demisiune a câtor-va ministri, împreună cu Chamberlain.

De sigur, neînțelegerile au luat acum, în urmă, mari proporții, dacă ele au început să transpire deja în presă. După ultimele știri telegrafice ce ne-au sosit, o criză ministerială este iminentă.

Admițînd chiar o criză, ea n'ar putea avea nici o influență asupra stării actuale de lucruri și nici n'ar îndreptăti o schimbare de regim, dată fiind imposibilitatea pentru partidul liberal de a lua succesiunea.

Eată ultima telegramă a agenției Reuter:

Londra. — După „Daily News“ demisiunile d-lor de Lansdowne, Londonderry și Gerald W. Balfour, ministru de externe, instrucțiune publică și comerț ar fi iminente în urma ultimelor nouă consilii de miniștri, de Vineri.

Aceste demisiuni ar fi o protestare contra presidentului consiliului Balfour, care și-a părăsit propria sa politică financiară pentru a dlui Chamberlain și susține pe partizanii fostului ministru de colonii în alegerile parțiale pentru camera comunelor.

Cum se va rezolva criza, este de prezăcut. Ministerul se va complecta. Rămâne însă de știut dacă alegătorii vor ratifica politica lui Chamberlain și metamorfozarea premierului Balfour, dela un liber schimbist ca o ușoară nuanță de protecționism, la imperialismul economic al lui Chamberlain.

Resultatul câtor-va alegeri parțiale ne-ar putea servi ca un indiciu în această privință.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 17/30 Ianuarie 1904.

— **Deputatul Dr. Lurtz în fața alegătorilor.** Deputatul Dr. Carl Lurtz s'a prezentat săptămâna trecută în comunele Sân-Petru, Preșmer și Herman spre a face dare de seamă alegătorilor asupra activității sale parlamentare de până acuma și a-și motiva intrarea sa în partidul guvernului. În Preșmer i-s'a votat d-lui Lurtz încredere unanimă. În Sânpetru, unde dl Lurtz a spus, că motivele intrării celor 10 deputați sași în partidul guvernului au fost, că în actualele împrejurări atât datoriile de cetățeni în acest partid se pot împlini mai bine cât și interesele culturale și economice ale Sașilor aici se pot promova mai cu efect. Deși actualmente nu toți Sașii aprobă această intrare totuși dl Lurtz speră, că numărul celor nemulțumiți se va împuțina din ce în ce. La propunerea pastorului Meschendorfer și aici i-s'a dat d-lui Lurtz vot de încredere. În Herman a expus alegătorilor aceleași lucruri și a zis, că e gata a-și depune mandatul, dacă alegătorii nu mai au încredere întrinsul. Ca și în celelalte comune i-s'a votat d-lui Lurtz și în Herman încredere și tot odată înfierându-se obstrucția alegătorii din Herman salută pe ministrul-președinte Tisza și îi urează succes la „munca patriotică, ce a început-o“.

— **Un frate distins.** O telegramă din Atena vestește că la expoziția din Atena, vaccinul animal preparat de dl Dr. Em. Pușcariu a obținut medalia de aur, de o potrivă cu institutul din Franța, Anglia și Germania.

— **Atentat la viața regelui Spaniei.** Se vestește din Madrid că la ziua onomastică a regelui, s'au dus nenumărate deputații să salute pe tânărul domnitor. Acum s'a aflat că o deputație a aflat o bombă înaintea castelului. În bombă s'a găsit un chilogram de materii explosive și fițilul l'au stins tocmai în momentul suprem, înainte de a face explozie, când autoritățile, aristocrația și diplomații au intrat pe poartă.

— **Ministru defraudant.** Contra fostului ministru de interne al Sârbiei Velimir Teodorović s'a făcut arătare la tribunalul din Belgrad pentru defraudare. Fostul ministru e învinuit, că în tovarășie cu un oficiant de curte al regelui Alexandru a defraudat dintr'o fundațiune umanitară 93.000 coroane. Pertractarea acestui sensational proces s'a început deja. Intr'aceea Teodorović a voit să plece în România, dar poliția, nu l'a lăsat să easă din Sârbia.

— **Contra duelului.** Renumitul iurist maghiar Carol Edvi-Illes a făcut „Alianței regnicolare contra duelului“ propunerea, să ceară la ministrul de justiție introducerea unei legi aspre contra duelului. Duelanții să nu fie pedepsiți nu-

mai cu temniță de stat, ci în casuri grave chiar și cu temniță ordinară. Afară de aceasta, duelanții se fie pedepsiți și cu amende mari și eventual să li-se suspende și drepturile politice pe 1—2 ani. Să fie apoi aspru pedepsiți și secundanții. În chipul acesta speră Carol Edvi-Illes, că va înceta cu timpul mania duelului.

Duelul din Iași. Din Iași sosește o tristă veste. S. Prassin, prim redactor la ziarul „Evenimentul“, a fost ucis în duel.

Intâlnirea a avut loc Mercuri dimineața, la orele 8, la Copou; adversarul nefericitului S. Prassin, era reporterul ziarului Liberalul, Finkelstein zis și Scinteie.

Martorii lui I. Prassin erau domnii M. Co-dreanu și I. Lewin, iar ai d-lui Finkelstein d-nii I. Maxim și Brăescu.

Esșirea pe teren a fost provocată de o polemică de presă.

Lupta s'a dat cu pistolul. La primul foc glonteile pornit din arma d-lui Finkelstein, a lovit în inimă pe nefericitul Prassin, care a căzut jos și după câte-va momente a expirat.

Vestea acestei nenorociri s'a răspândit ca fulgerul în Iași și a produs o mare emoțiune, căci Prassin era iubit și stimat de toată lumea.

— **O vizită la familia Wölfling.** Eroii mare-lui roman de dragoste, fostul principe Leopold Ferdinand, acum Leopold Wölfling și soția lui Vilma Adamović, stau de present în Elveția în apropierea lacului Zug. Un ziarist vienez în zilele acestea a vizitat perechea Wölfling și povestește multe lucruri interesante despre ei.

Ocupația principală a fostului prinț: des de dimineață e în grădină și cultivă flori, altoește pomi. Această ocupație ține până la amiază și numai la prânz își revede soția, care în timpul acesta îi pregătește prânzul.

După prânz se preumblă împreună două ore în pădurea admirabilă din apropiere. Seara o petrec cu muzică, cântări și lectură. Leopold Wölfling e tot bine dispus, se ocupă mult cu pictura, muzica și poezii și numai a rare-ori își reaminteste timpurile trecute. A întrerupt ori-ce legătură cu familia regală și numai cu un principe e în relații prietenești, pe care și în trecut îl iubea mai mult dintre toate rudeniile lui. Dela acesta primește zilnic scrisori. Față de soția lui e cu cea mai mare gingășie. Trecutul îl numește episodul interesant al vieții lui. Cea mai plăcută distracție a lui cât și a soției lui e fotografiatul; în tot locul își duc aparatul cu sine.

Perechea fericită e tot singură; soțul consacra scrisului două ore din zi, nu se știe ce scrie, probabil memoriile. De două ori pe săptămână se duc în Zürich ca să facă târguelile necesare. Fostul principe umblă tot în haine de vânător și are față sănătoasă. Și soția lui s'a recules deja de agitațiile din trecut și s'a mai îngărat puțin, e rumenă la față și sub influența aerului curat din Elveția s'a schimbat în favorul ei. Soțul ei o iubește mai mult ca orî când și o fotografiează zilnic, mai ales îi place în costum de bucătăreasă cu șorț și bonet alb. În casa lor domnește buna dispoziție. În serviciu au numai două fete din Zürich. Trăiesc în liniște și în ferocire departe de șgomotul lumii.

— **Vereșagin despre conflictul ruso-japonez.** Celebrul pictor rus Vereșagin, amicul lui Skobelev, care a dat în timpul războiului ruso-româno-turc atâta dovadă de curaj, s'a declarat adversar convins al războiului cu Japonia.

Intr'un interview al ziarului parisian „Le Temps“ el zice, că Rusia nu numai că ar trebui să părăsească Mandșuria, dar ar trebui să vîndă chiar linia ferată a Chinei orientale, cerînd în schimbul acestei retrocesiuni o bandă de teren, care să permită Rusiei să lege Vladivostok cu Port-Arthur.

— Dar, obiectează patrioții ruși... Rusia nu e un anteprenor, care construiește drumuri de fier pentru a le vinde...

— Desigur, răspunde Vereșagin. Totuși noi avem un precedent: când împăratul Alexandru al II-lea a observat, că posesiunile ruse în Alaska erau mai mult un fel de încurcă-

tură pentru stat, el le-a vîndut pur și simplu Americanilor.

Cu privire la Japonia, Vereșagin spune următoarele:

— Am vizitat această țară și aduc escelente amintiri. E o țară frumoasă cu adevărat civilizată. Populația e plină de energie, e întreprinzătoare și dotată cu multă inteligență și gust artistic. Din nenorocire acest popor a pierdut sentimentul just al fostei și puterii sale militare. De când a bătut China, Japonia și-a pus în cap, că ar putea învinge cu ușurință Rusia.

Pictorul faimosului tablou: „La Șipca e liniște!“ crede, că în acest punct de vedere Japonia e halucinantă și că nimic nu-i va putea sgdului iluziile. După toate probabilitățile, Japonia va debarca în Coreea, dar atunci Rusia ar putea, fără să declare război, să reducă la epuizare pe Japonezi, punîndu-i în obligația de a cheltui toate milioanele lor, pentru-ca în cele din urmă să cedeze.

Dacă, după Vereșagin, Japonezii ar debarca în Mandjuria, situația lor ar fi și mai precară. Neputînd să-și asigure o retragere pe mare și fiind prinși între două cetăți rusești, ei se vor găsi într'o situație cu adevărat critică și care s'ar agrava pe măsură ce Japonezii ar înainta în Mandjuria.

— **Evadările din Siberia.** De cât-va timp, deportații în Siberia evadează pe capete.

În ultimul timp evadările acestea au devenit atât de dese, în cât autoritățile rusești au fost nevoite să deschidă o anchetă, care a dovedit lucruri surprinzătoare, în sarcina bieților țărani care locuiesc prin satele de prin Siberia, și care făceau tot ce le sta prin putință pentru a veni în ajutorul deportaților.

Așa, în fiecare sat, casele de pe străzile principale au un ghișeu în partea lor din față, pe care locuitorii depun o parte din mâncările lor.

Mâncările acestea sunt destinate fugărilor, carii, cea mai mare parte, călătoresc numai noaptea, ear ziua se țin ascunși.

Trecînd printr'o comună, ei iau tot ce gădesc.

Autoritățile au luat măsuri severe pentru a suprima acest obicei al țăranilor Siberiani.

— **O artistă morală.** În zilele trecute a debutat în rolul Mussetei, pe scena din Madrid, o fată tinăra din Cuba, anume Maria Vinent. Debutul ei a avut precedente interesante. Maria Vinent e de origine dintr'o familie aristocratică, care s'a ruinat pe vremea revoluției din Cuba. Tinăra fată a devenit cântăreață de operă și a debutat cu succes în Italia și Rusia pe diferite scene. Contractul pe care l'a făcut cu impresariul teatrului regal din Madrid, acesta l'a desfăcut, căci zice el, că nu corespunde condițiilor artistice, pe cari le-a pus directorul de muzică Ferrari. Dar' după opinia publică au fost alte cauze pentru cari s'a stricat contractul; se vorbea că voiau s'o facă imposibilă pe tinăra și frumoasa artistă, căci moralitatea-i e indiscutabilă. Maria Vinent vîzîndu-se în mare strîmtoare, s'a adresat presei, care a susținut-o unanim și a provocat direcția teatrală să facă încercare cu tinăra artistă. Dar' impresarul și directorul de muzică au rămas neînduplecați. În toate cercurile sociale din Madrid s'a discutat în această chestie. Tinăra contesă donna Gloria Laguna Reguena, a ajuns la convingerea, că e o conspirație mișelească contra fetei din Cuba; și s'a hotărît s'o spriginească. A adunat subscrieri în cercurile cunoscuților și a prietenilor, cerînd să se angajeze tinăra cântăreață, căci în cazul contrar vor boicota teatrul regal. Direcția teatrală n'a mai putut refuza debutarea artistei. DAMELE aristocratice au cumpărat toate biletele și le-au împărțit în cercurile cunoscuților. D-șoara Vinent a debutat și a avut un succes splendid. Atât artista cât și tinăra ei protectoare, care are un caracter firm, au fost sîrbătorite.

— **Starea învățămîntului în Caraș-Severin.** Conform raportului inspectorului de școale L. Săndor prezentat în ședința ultimă a comisiunii administrative a comitatului Caraș-Severin, au fost în anul școlar 1902/3 73.145 copii obligați de a cerceta școala. Din aceștia au cercetat școala 57.802, adică cu 2337 mai mulți ca în anul trecut. N'au cercetat școala 15.841 copii. Pe teritoriul comitatului nostru sunt 455 școale și anume 445 școale elementare, 1 școală populară superioară de fete, 9 școale civile și 1 preparan-

die. Școalele populare se împart astfel: 62 școale de stat (cu 30 mai multe ca în anul precedent), comunale 126, gr.-or. 200, gr.-cat. 27, rom. cat., 15, ev.-ref. 4, ev.-aug. 2, izraelite, 2 privat 1, societare 6. În școalele elementare de stat au umblat 11.515 copii (cu 6612 mai mulți ca în anul precedent), în cele comunale 15.677, în cele rom.-cat. 3060, în cele gr.-cat., 654 etc. Limba de propunere în școale elementare a fost cea maghiară în 92 școale, română în 64 școale, română-maghiară în 259 școale, etc. etc. La preparandie a fost 82 școlar școlari.

— **Concert român în Oradea-mare.** Tinerimea română academică din Oradea-mare în ședința ținută sub presiul ordinărilor la 27 Ian. 1904 st. n. a decis definitiv arangierea unui concert, urmat cu dans, în favorul fondului de ajutorare a cinerilor lipsiți. Terminul s'a defapt de 25 Feb. 1904 st. n. În curind se vor esmite și invitații. Numeroșii arangiatori iau măsuri mari ca reușita acestei petreceri să fie splendidă. *V. B.*

— **Durere de stomac, Sgârciuri de stomac, catar greu de stomac, la boale de stomac învechite și împotriva lipsei de apetit, mijloc sigur. Purgativ sigur, inerția cronică a intestinului gros, la lipsa de scaun, purgativ fără dureri,** este tea întăritoare de stomac „**Centauria**“ a farmacistului *Kossuth*.

Cutia de probă 1 cor. 20 fil.

Cutia mare . . . 2 cor. — —

— **In contra tusei, catarului (troahnă) răgușelei, flegmei și iritațiunii gâtului** este de un efect eminent, **pastilele de pept »Senega.** Prețul 1 cor. Se pot căpeta în farmacia la **»Maria Fecioară»** a farmacistului *Kossuth Pál*, Arad, piața Boros-Béni Nr. 15.

— **Schimbare de local.** Renumitul dentist *Morgenstern Gyula* și a strămutat locuința de ordinăție (tragerea de măsele, plombare, măsele singuratiche și de dinți, coroană de dinți de aur măsele cu rădăcini etc.) în Arad, **pieța Andrassy Nr. 15.**

PARTEA LITERARĂ.

ÎN BISERICĂ.

Unei necunosute.

Intonă corul cântec sfânt,
Ce înalță și înspăimântă:
— „Deșertăciune toate sunt . . .“
Dar' tu 'mi răsa: O sfântă!

Și neguri tulburî înfășor
Iconostasu, în templu;
In loc de-al sfinților sobor —
Pe tine te contemplan.

Fecioară sfântă, de închinat,
Cucernicu-ți sunt eu.
Mă închin; genuchiul 'l-am plecat,
Privind la chipul tău . . .

S'asa de mult ce te iubesc!
Te-ador!
— Dar' . . . „sunt pământ . . .“
Ce să mai caut: Tu cine ești!
Ce să-ți spun, cine sunt?

„Faust.“

In luncă.

— **Idilă românească de Carmen Sylva** —
(Urmare dela N-rul 11.)

Nu puteam să zic măcar „Soare“, nu puteam să zic nimic, căci groaznică era suferința sa și trebuia să tac, credeam că trec oamenii pe lângă noi și că priveau în căsuța noastră, unde era plâns și jale și apoi clătinău din cap și plecară

mai departe. Soare era atât de infuriat și s'guduia nicovăla și s'varlea cu picioarele cărbunii în sus, ca și când ar fi voit să dea foc căsuței. Și apoi era așa de roșu la față, și avea ochii așa de înfipti, în cât n'am avut vreme să mă gândesc la mine. Acum el stă liniștit și pentru întâia oară poate să se gândească, și acum 'mă e inima mea ca plumbul din ce în ce mai grea, și mai grea, și nu pot nici măcar să oftez, atât 'mă e de strâmt pieptul!

XVIII

Noaptea e lungă și Soare rostește vorbe atât de ciudate și fără șir în cât nu poți să-l înțelegi. — M'am dus adesea ori la riu și am udat cărpe și i-am înfășurat capul, dar el le arunca pe toate și apa o bea cu atata lăcomie, ca și când el ar fi un cuptor aprins, și dacă îl ating, arde tot trupul lui. Stau lângă el și-l privesc. Pe cine altul să-l privesc în lumca asta, de cât pe el. Eu vreau ca să plec să păzesc oile, acelea sunt la pășune și am zis: „Luaiți-vă o altă față — Eu nu pot să mai păzesc oile, câtă vreme Soare e bolnav.“

Ei lar lăsa să zaca, nu i-ar da măcar apa, și eu tot-d'a-una aduc apă rece pe care el o bea. Dar ochii lui scânteiau ca cărbunii și el nici nu mă cunoaște. El întrebă că cine-i dă apă, ca și când eu aș fi eu totul străină. Și mi-e atât de frică. — Inima mi-e ca plumbul, n'o mai simt de loc, de loc, de loc. — Pentru ce să plâng dacă nu simt de loc. Cred că am murit cu de-a-binele și că nu mai trăiesc. El mereu belsteamă pe oameni și când începe să tune și să fulgere, voeste să sară în sus ast fel în cât trebuie să-ți iu bine.

Și apoi mă privește cu ochii înholbați și zice: „Pleacă—pleacă—pleacă de aici, ea să nu te mai ved în ochii mei“. Și apoi ies afară pentru o clipită, și după ce se mai liniștește mă strecor iarăși în lăuntru și mă așez pe pământ lângă el și aștept—of, cum aștept.—Nu știu cum aștept. Și apoi vino dimineața atât de rece și de șură, și lui Soare nu-i e mai bine. Avenit o femeie bătrână, care i-a făcut o bătură și a clătinat din cap zicând: „Ei, —rău—rău—ii merge rău—fetițo—trebuie să te ții tare, că el nu mai rămâne în viață, căci are friguri cu fierbințeală mare și uumai poate răbda mai multe friguri ca astea!“ Așa a grăit ea și am privit-o foarte liniștită și n'am plâns și nici n'am oftat—nici n'am putea ca să oftez, căci în mine totul e mort, viața stă liniștită.

Mai bine ar fi pentru Soare și pentru mine ca să murim—căci pentru ce să mai trăim noi s'ermanii copii—noi nu suntem a nimenuia, nimeni nu se bucură că suntem aici, nimeni nu plânge, deci vom pleca. Voim să murim, Soare este mai bine, cu mult mai bine!

XIX.

Zilele trec și nopțile sunt cu mult mai lungi și Soare nu mai cunoaște pe nimeni, nici chiar pe mine. Buzale sale sunt cu totul negre, și eu îi dau atât de mult de bătut, și-i răcoresc capul dar el se face din ce în ce tot mai rău, răsufală așa de ciudat, nu răsufală de loc bine, așa de greu, și nările lui se umflă, ca și când n'ar avea destul aer, și ochii săi privec fieși, fără ca să scânteieze.

M'ași teme, dacă ași mai putea să mă tem. Dar aștept ca el să moară, și atunci și eu mă dau morței, și atunci va fi bine, atunci nimeni nu mai are nici o durere, căci nu putem trăi unul fără de altul, și să trăim împreună nu voiesc oamenii, fiindcă ei și-au închipuit că suntem frate și soră, poate aceasta nici nu este adevărat.

Dacă suntem copii din flori, nimeni nu știe de unde suntem, atunci poate nici nu suntem frate și soră, și oamenii vor să ne despartă, de oare-cem am fost fericiți. Am fost cu mult mai fericiți ca ei, aceasta n'o puteau ei să o vadă, și voiau să vire zănie între noi, să ne strice fericea, fiindcă nu era a lor și fiindcă credeau că s'ermanii copii cari au tată și mamă. Ei voiau pe Soare pentru ficele lor—ca să nu-l am eu—asta este pricina!

Multe gânduri umblă în nopțile lungi, căci nu vine nimeni, de cât câte o dată o femeie bătrână, care întreacă că oare să-mi dea mână de ajutor. Eu n'am nevoie de ajutor, căci aici nu

este nimic de ajutat, numai moartea ne poate ajuta, și aceasta este bine, căci dacă ar trebui cine-va să trăiască, n'ar putea; mai bine s'ar duce la riu și s'ar lăsa să fie purtat, acolo jos în lunca verde, unde nimeni nu știe cine este acela care plutește încoace și pe care nu-l mai poate întreba cine e, căci e mort!

Soare se sbuciumă și bolborosește, așa în cât nu-l mai pot înțelege, căci buzele și limba lui sunt cu totul negre și țeapene și bolborosește nu înțeleg ce zice; numai asta noapte, s'a ridicat și a arătat spre ceva în fereastră, și în adevăr că acolo era un cap, cu totul învelit în cărpe negre, nu puteai să-l recunoști nici să-l vezi că e bărbat sau femeie. Părul i s'a ridicat vilvoi și a strigat: „Mamă, mamă!“ de două ori și capul a căzut jos pe pământ, și atunci am auzit că ceva se tărăște și se strecoară, și apoi se făcu tăcere. Mi-a fost frică, căci Soare are are ochi atât de sălbatici, părul i-se ridicase măciucă în cap și fața lui părea ca și a unui mort, atât de palidă și de slăbită era, și nasul atât de ascuțit și cum bolborosea el vorba „mamă“, pentru întâia oară în viața sa, dar nu lin și dulce, ci înfricoșat de amenințator, ca o aspră împuțare.

(Va urma).

Economie.

Arad, 30 Ianuar.

Piața de bani. Poate nici-odată, în Ian. n'a fost atata prisosință de numerar, ca în anul acesta. În urmarea ultimo-licvidăției s'a scumpit cu foarte puțin etalonul dar acum a intrat ear în ogașul vechiu, pe piața publică etalonul privat e și în Budapesta 2% ca în Viena.

Reuniune maghiară pentru comerțul oriental. »Budapesti Hirlap« face un apel, că pentru acapararea pieței orientale, să se înființeze o reuniune, care să se dedice exclusiv acestei preocupări. Reuniunea aceasta să alieze toți factorii vieții economice maghiare ca să se deștepte interesarea față de țările orientale cari trebuie să fie debușuri firești ale Ungariei.

POȘTA REDACȚIEI.

Em. S. Bpesta. Nu D-Tale îți sună acele rinduri.

Ghița, Roșia. Fên!

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

Mare economie de bani. — Magazin cu totul nou.

Telefon Nr. 536.

Răcomand cărbune cu flacără bună, care arde cenușă, 100 chgr. I. cărbuni (negri) de Körösvölgy 2 cor. 6. fil. 100 chgr. II. cărbuni (bruni) de Körösvölgy 2 cor. 4 fil. 100 chgr. I. cărbuni mărunți de Körösvölgy, pentru fabrici eventual pentru amestec pentru faurii 2 cor. 20 fil.

La 1000 chgr cu 20 fil. mai ieftin. La cumpărări cu vagonul prețuri speciale 100 chgr cărbune de stejar transportat în saci 4 Cor. 20 fil.

200 chgr. cărbune de stejar, în pachete, comersanților 5 Cor. 80 fil.

100 chgr. lemne de stejar, firezate, eventual tăiate transportate la casă 1 Cor. 80 fil. Transportat la locuința 50 chgr. în saci. Pentru transportare cer jumătate de zi. Magazinul de cărbuni Körösvölgyi.

Nrul telefonului 535.

Strada Halász Nr. 28

Nr. 104

7—25

Editor și redactor responsabil: Ioan Russu-Șirianu.

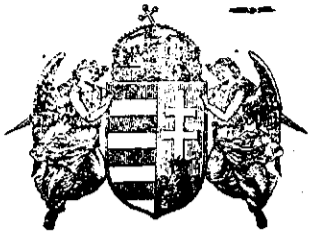

Paltoane femeestî STERN M. A.

Magazinul
Piața-Andrassy
vis-a-vis cu biserica Minoritilor.

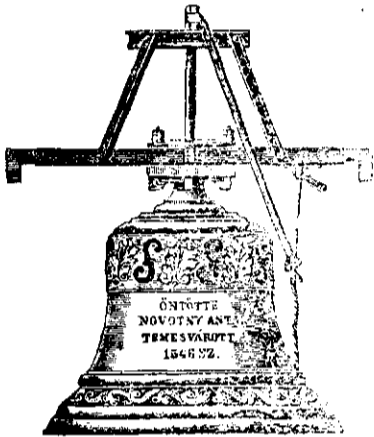
Premiat cu medalia cea mare milenară la expoziția din Budapesta în 1896.

Turnătoriu de clopote și de metal
a lui

Antoniu Novotny

în Timișoara-Fabric.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricte, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioase, pe lângă garanție pe mai mulți ani, prevăzute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceas-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomand

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt prevăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu. așa că un clopot patentat de 327 klg. este egal în ton unui clopot de 408 klg. patent după sistemul vechiu.

Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut, — ca și spre turnarea de toace de metal.

Clopote în greutate de 300 klg. și mai jos se află totdeauna gata în magazin.

Preț-curanțuri ilustrate se trimit la cerere grătit și franco

1035 25-52

Representanța institutului de împrumuturi hipotecare din Sibiu — pentru comitatele, Arad, Ciansad, Timiș și Torontal am primit-o cu încredințarea, că pentru mijlocirea de împrumuturi clienților cari mi-se adresează cu încredere, nici eu, nici institutul să nu sootim nici un fel de taxă. Recomand împrumuturi cu replătire în anuități pe

pământuri

PE CASE

în orașe situate la loc bun și cari aduc venit sigur, pe lângă următoarele condițiuni:

4%	interese replătibil în	20	ani
4 ¹ / ₂ %	„	40 ¹ / ₂	„
4 ³ / ₄ %	„	35	„
5%	„	50	„

Capitalul cu întese cu tot se replătește în rate egale semestrale.

Împrumutul să varsă în bani gata. Institutul face și conversiuni de împrumuturi cu interese mai mari.

Spesele de în și destabulare la dorință le anticipez, Oferte de împrumuturi primește și servește cu ori ce fel de informațiuni cu plăcere.

Cancelaria lui

BERGER JÓZSEF

58 9-52

Arad, Piața Andrassy Nr. 8, în fața cu biserica minorităților

Telefon pentru comitat și oraș 471.

Pravalia noua!

Următorul D-nei Véd. I. Sütő

E. URBAN

prăvălie și magazin de sticlă,
porțelan, lampe și
rame de tablouri.

87 18-

ARAD,

Piața Libertății (Szabadság tér 20).
Casa contelui Nádasdy, colțul străzii
Forray.

Pe lângă prețuri moderate se
află de vânzare vase de porțelan,
pentru cafea, ceai; vase de la-
voir, obiecte de gală din majolika,
lampe de masă și pendante, tot
felul de obiecte de sticlă, obiecte de
cristal, colorate șol.

Petrol de cristal,

litru 20 cr. (40 fil.).

Pravalia noua!

Telefon (pentru oraș și comitat) Nr. 387

BRAUN N. A.

deposit de culori.

Arad, piața Boros-Béni Nr. 10.

Mare deposit de firnis, culori de
ulei fabricat propriu, culori pentru vâp-
sirea podelelor, uleiuri pentru mașini, și a.
toate de prima calitate.

— Comande din provincă se

1034 88- efectuează prompt și solid —

— Pachetarea gratuit. —

Diplomă de argint 1885. Budapesta.

Cel mai estin isvor de cumpărare
din Arad.

Juvaericeale,

bucăți de aur și argint (frânte)

bilete de amanet

cumpără pe bani gata cu prețurile
cele mai scumpe, sau le schimbă cu
alte obiecte.

1005 110-

Deutsch Izidor,

clasornicar și juvaeriu

Arad, strada Templom.

— Telefon n-rul 438. —

Diplomă de aur 1891. Oradea-Mare.

SCHÄFFER JÓZSEF

compactior.

ARAD, Strada Tabajdy Károly.

Execută tot felul de

lucrări de compactorie

dela executarea cea mai simplă până la cea
mai de lux. — Comandele din loc și pro-
vincă se efectuează prompt și punctual. —
Lucru bun și solid! Prețuri moderate!

Serviciu punctual! 1045 69-

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Bihoreana“ societate pe acțiuni în Oradea-mare, conform dispoziției §-l 19 din statute, se invită

la a cincea adunare generală ordinară,

care se va ține în Oradea-mare la 20 Februarie 1904 st. n. la 10 ore înainte de miezăzi în localul institutului.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt următoarele:

1. Alegerea a trei membri pentru verificarea procesului verbal.
2. Raportul anual al direcțiunii.
3. Raportul comitetului de reviziune despre examinarea comptului anual, a bilanțului și a propunerilor pentru împărțirea profitului.
4. Stabilirea bilanțului anual și deliberare asupra împărțirii profitului.
5. Fixarea prețului marcelor de prezență pe anul 1904.
6. Determinarea scopului spre care, la propunerea direcțiunii, este a se întrebina suma amintită în §-ul 61. punctul
7. Decidere asupra propunerii direcțiunii referitoare la înființarea unei filiale.

Se atrage atențiunea domnilor acționari la următoarele dispoziții din statute :

§ 24. Pentru folosirea dreptului de vot se recere, ca acționarul să fie trecut ca proprietar al acțiunilor sale în cărțile institutului cel puțin cu 6 luni înainte de adunare și cu una zi înainte de aceasta să depună pe lângă revers la direcțiunea institutului, respective la locurile designate de direcțiune, acțiunile sale, eventual și dovedile de plenipotență.

Actiunile depuse la locurile designate de direcțiune se vor lua în considerare numai încât reversul despre depunere, cel mai în ziua premergătoare adunării generale s'a depus la institut.

În legătură cu dispozițiile §-lui 24. din statute, avem onoare a notifica, că în ședința plenară direcțională ținută la 21. Ianuarie 1904 pentru depunerea, respective primirea acțiunilor și edarea documentelor despre depunere, s'a designat în acest an, respective a fost rugate, institutele Albina, Victoria, Silvania, Economul, Oraviciana, Patria și Timișana.

Oradea-mare, 21 Ianuarie 1904.

Direcțiunea institutului

DEBIT.

Contul Bilanțului.

CREDIT.

		Cor.	fil.	Cor.	fil.			Cor.	fil.	Cor.	fil.
68	Cassa în număr			38016	63	1	Capital social			600000	—
78	Giro Co la Banca austro-ungară			1397	97	74	Fondul de rezervă			35603	48
61-70	Cambii de bancă	1692341	13			39	Fondul de rezervă pentru perderi			3124	69
	Descriere	2101	—	1690240	13	57	Fondul de pensii			4720	—
62	Credite hipotecare			255933	—	58	Depuneri spre fructificare			1123491	39
82	Credite de cont-curent			33829	41	43	Cambii reescomptate			202765	—
17	Credite pe efecte			10372	—	69	Depozite da cassă			4438	67
76	Credite personale			10079	—	51	Dividende neridicate			1565	62
45	Efecte proprii			16696	—	56	Saldul intereselor transitoare			24604	44
47	Imobile			431	88	79	Profit transportat	394	41		
25	Mobilier	3819	54			36	Profit net	61655	—	62049	41
	10% descriere	381	95	3437	59						
53	Diverse conturi debitoare			1929	09						
72											
				2062362	70					2062362	70

DEBIT.

Contul Profitului și al Perderilor.

CREDIT.

		Cor.	fil.	Cor.	fil.			Cor.	fil.	Cor.	fil.
54	4% interes la fondul de rezervă			1381	04	6	Profit transportat din 1902			394	41
44	Interese de reescompt			8188	37		Interese:				
65	Interese după depuneri			47528	24	66	dela cambii de bancă			137513	10
	10% dare după interese de					71	» credite hipotecare			20545	84
31	depuneri			4752	84	67	» » pe efecte			794	48
32	Contribuție			11666	85	80	» » personale			806	50
77	Salare			15900	—	63	» « de contcurent			2196	93
81	Spese curante (tipărituri, porto, luminat, încălzit, telefon etc.)			6666	78	16	Provisiune			2417	11
28	Chirie			1473	46	75	Interese după efecte proprii			556	57
41	Marce de prezență			3185	—	59					
48	Descrieri			2482	95						
	Profit transportat din 1902.	394	41								
	Profit net	61655	—	62049	41						
				165224	94					165224	94

Oradea-Mare 31 Decembrie 1903.

Dr. Coriolan Pap m. p.
director executiv.

Iosif Diamandi m. p.,
prim-comptabil.

Subsemnatul comitet am examinat contul prezent și l'am aflat în deplină regulă și în consonanță cu registrele institutului.

Oradea-Mare, 21. Ianuarie 1904.

DIRECȚIUNEA:

COMITETUL DE REVIZIUNE:

Iosif Vulcan m. p.,
președinte.

Nicolau Zigre m. p.,
v. președinte.

Toma Păcala m. p.,
președinte.

Josif Roman m. p.

Moise Nyes m. p.

Petru Pântya m. p.

Samuil Ciceronescu m. p.

Sava Raicu m. p.

Andrei Horvath m. p.

Antoniu Palladi m. p.

Dr. Nicolae Popovici m. p.

Dr. Florian Duma m. p.

Petru Popescu m. p.

Josif Moldovan m. p.